

Sygn. akt VII U 834/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: praktykant Magdalena Wójcicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 października 2018 r. w Warszawie

sprawy J. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o emeryturę

na skutek odwołania J. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 9 maja 2018 r. znak:(...) oraz

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 9 lipca 2018 r. znak: (...)

oddala odwołania.

UZASADNIENIE

J. M. w dniu 15 czerwca 2018r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 9 maja 2018r., znak: (...), odmawiającej przyznania prawa do emerytury.

Ubezpieczony wniósł o uwzględnienie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 15 listopada 1979 roku do 31 grudnia 1998 roku w (...) S.A. (...) swoje stanowisko wskazał, że w ww. okresie pracował na stanowisku operatora maszynowej obrabiarki drewna. W związku z faktem, że praca wykonywana na tym stanowisku polegała na ładowaniu do wycinania zapyłonych materiałów i transportowaniu w pomieszczeniach wypełnionych pyłem i trocinami wyciętych elementów, to pracę tę można zakwalifikować jako pracę ładowacza-robotnika przeładunkowego wymienioną w wykazie A dział VIII poz. 1 pkt 1, 2, stanowiącym załącznik do zarządzenia resortowego. Ubezpieczony wskazał również, że w okresie zatrudnienia w (...) S.A. od 1 października 1976 roku do 31 maja 2010 roku pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. Jako operator obrabiarki drewna – stolarz maszynowy zaczynał pracę w ten sposób, że pobierał materiał, który przykładał do pilarki maszynowej, stolarskiej uzyskując z niej finalny produkt. Zaznaczył, że swoją pracę wykonywał na hali, na której znajdowały się również stanowiska klejowni i lakierni, a pracodawca wystawiając świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych dokładnie określił wymiar i rodzaj pracy oraz powołał się na rozporządzenie resortowe. Jednocześnie ubezpieczony wskazał, że spełnia pozostałe przesłanki do uzyskania prawa do emerytury, gdyż osiągnął wymagany wiek oraz na dzień 1 stycznia 1999 roku udokumentował

wymagany 25-letni staż pracy. W związku z powyższym wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury (odwołanie z dnia 9 czerwca 2018r., k. 3-6 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania.

Uzasadniając swe stanowisko organ rentowy wskazał, że zaskarżoną decyzją z 9 maja 2018r. odmówił ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury, ponieważ ubezpieczony nie udowodnił na dzień 1 stycznia 1999r. wykonywania pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat. Poza tym, w toku postępowania, z uwagi na błędnie wyliczony ogólny staż pracy na dzień 1 stycznia 1999r., została wydana decyzja z dnia 9 lipca 2018r., w której zmieniono zaskarżoną decyzję z 9 maja 2018r. w tym zakresie.

Organ rentowy uzasadniając nieuwzględnienie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) S.A. wskazał, że do wniosku o emeryturę ubezpieczony dołączył m.in. świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, z którego wynika, że w okresie od 15 listopada 1979r. do 31 grudnia 1998r. wykonywał prace na stanowisku ładowacz - robotnik przeładunkowy. Natomiast w świadectwie pracy wystawionym przez tego samego pracodawcę w dniu 31 maja 2010r. znajduje się zapis, że w ww. okresie zatrudnienia J. M. wykonywał pracę stolarza. To samo stanowisko, tj. stolarz, zostało podane także w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 17 kwietnia 2004r. Z uwagi na wskazane rozbieżności istniejące w wymienionych dokumentach, organ rentowy nie uwzględnił wskazanego okresu do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Odnosząc się natomiast do kwestii związanej z wymaganym ogólnym 25 letnim stażem pracy, organ rentowy wskazał, że w zaskarżonej decyzji z dnia 9 maja 2018r. uwzględnił jako uzupełniający okres pracy w gospodarstwie rolnym od 26 kwietnia 1973r. do 30 września 1976r. w wymiarze 3 lat, 5 miesięcy i 5 dni. Jednak w toku postępowania zostało stwierdzone, że ww. okres został przyjęty nieprawidłowo, gdyż możliwe było doliczenie jedynie przypadających przed 1 stycznia 1983r. okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia. W związku z tym organ rentowy uwzględnił ubezpieczonemu okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 26 kwietnia 1974r. (po ukończeniu 16 roku życia) w wymiarze 2 lat, 5 miesięcy i 5 dni, i w dniu 9 lipca 2018r. wydał decyzję zmieniającą decyzję z 9 maja 2018r., w której stwierdził, że ubezpieczony nie spełnia również warunku 25 lat stażu pracy na dzień 1 stycznia 1999r. Organ rentowy wskazał dodatkowo, że J. M. złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu państwa, a w dniu (...) ukończył 60 lat (odpowiedź na odwołanie z dnia 10 lipca 2018r., k. 8 a.s.).

J. M. w dniu 13 sierpnia 2018r. wniósł odwołanie od decyzji z dnia 9 lipca 2018r., znak: (...), inicjując postępowanie w sprawie, której nadano sygnaturę VII U 1042/18.

W uzasadnieniu odwołania, w zakresie nieuwzględnienia przez organ rentowy okresu pracy w szczególnych warunkach od dnia 15 listopada 1979 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku w (...) S.A., J. M. powołał tę samą argumentację jak w odwołaniu od decyzji z dnia 9 maja 2018r. Z kolei odnosząc się do braku spełnienia wymogu 25 lat stażu pracy na dzień 1 stycznia 1999r. ubezpieczony wskazał, że organ rentowy nie miał podstawy prawnej do zmiany decyzji z dnia 9 maja 2018r. W tym zakresie wyszedł poza żądanie zawarte w odwołaniu i bez wskazania podstawy prawnej dokonał zmiany decyzji z 9 maja 2018r., choć już w chwili jej wydawania dysponował niezbędnym materiałem dowodowym, a ubezpieczony nie zaskarżył tego elementu decyzji, a tylko sam fakt nieuwzględnienia pracy w szczególnych warunkach oraz nie zgodził się na zmianę decyzji w zakresie ogólnego stażu pracy. Powołując się na treść art. 155 k.p.a. J. M. wskazał, że celem postępowania prowadzonego na podstawie tego przepisu nie jest ponowne merytoryczne rozstrzygnięcie zaskarżonej sprawy, lecz dokonanie weryfikacji wydanej już decyzji ostatecznej wyłącznie na podstawie przesłanek w tym przepisie wymienionych (odwołanie z dnia 9 sierpnia 2018r., k. 3 – 8 akt VII U 1042/18).

Organ rentowy odpowiadając na odwołanie J. M. od decyzji z 9 lipca 2018r. wniósł o jego oddalenie (pismo organu rentowego z dnia 6 września 2018r., k. 2 akt VII U 1042/18).

Zarządzeniem z 20 września 2018r., na podstawie art. 219 k.p.c., sprawa z odwołania od decyzji z 9 lipca 2018r. (sygn. VII U 1042/18) została połączona ze sprawą z odwołania od decyzji z 9 maja 2018r. (sygn. VII U 834/18) celem łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia (zarządzenie z dnia 20 września 2018r., k. 11 akt VII U 1042/18).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. M., urodzony w dniu (...), z zawodu jest stolarzem. W okresie od 26 kwietnia 1958r. do 26 września 1980r. był zameldowany razem z rodzicami w gminie C.. Do dnia 30 września 1976r. pomagał rodzicom w pracach w gospodarstwie rolnym o powierzchni 4,82 ha (świadczenie ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej, k. 19 tom I a.r., zeznania świadków złożone w postępowaniu przed organem rentowym, k. 12-13 tom I a.r., zaświadczenie ze Starostwa Powiatowego, k. 17 tom I a.r., zaświadczenie z Urzędu Gminy, k. 9 tom II a.r., zaświadczenie Starosty, k. 20 tom I a.r.).

Od 1 października 1976r. do 31 maja 2010r. J. M. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) S.A. w W.. (...) S.A. wystawiła ubezpieczonemu świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, w którym potwierdzono, że w okresie od 15 listopada 1979r. do 31 grudnia 1998r. ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał ciężkie prace ładunkowe i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie na stanowisku ładowacz - robotnik przeładunkowy, wymienionym w wykazie A dziale VIII poz. 1 pkt 1, 2, stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty. Od 26 października 1977 roku do 16 października 1979 roku ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową (świadczenie pracy z 31 maja 2010r., k. 23 tom I a.r., świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, k. 11 tom II a.r., książeczka wojskowa, k. 29 tom I a.r.).

Od 1 czerwca 2010 roku J. M. był zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna (zaświadczenie z PUP w W., k. 25 tom I a.r.).

W dniu 27 marca 2018r. ubezpieczony złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o emeryturę wraz z kwestionariuszem dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych (wniosek o emeryturę wraz z załącznikami, k. 1 - 4 tom II a.r.). W dniu 16 kwietnia 2018r. wniósł o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu państwa (oświadczenie, k. 12 tom II a.r.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. na podstawie przedstawionej dokumentacji uznał, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999r. nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie uznał okresu zatrudnienia od 15 listopada 1979r. do 31 grudnia 1998r. jako okresu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na rozbieżności odnośnie zajmowanego przez ubezpieczonego stanowiska pracy. Wynikały one z tego, że w świadectwie pracy z dnia 31 maja 2010r. oraz w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 17 kwietnia 2004r. pracodawca podał, że J. M. pracował na stanowisku stolarza, natomiast ze świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach wynika stanowisko ładowacz - robotnik przeładunkowy. Z uwagi na wskazane rozbieżności Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. decyzją z 9 maja 2018r., znak: (...), odmówił przyznania prawa do emerytury. Jednocześnie wyliczył, że ogólny staż pracy J. M. wynosi 25 lat (decyzja ZUS z dnia 9 maja 2018r., k. 13 tom II a.r.). J. M. odwołał się od wskazanej decyzji (odwołanie z dnia 9 czerwca 2018r., k. 3-6 a.s.).

Organ rentowy kontrolując wyliczony staż pracy ubezpieczonego stwierdził, że niezasadnie uwzględnił okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców przed osiągnięciem 16 roku życia, tj. okres od 26 kwietnia 1973r. do 25 kwietnia 1974r. W związku z powyższymi ustaleniami wydał w dniu 9 lipca 2018r. decyzję zmieniającą decyzję z 9 maja 2018r., w której odmówił przyznania prawa do emerytury i podtrzymał swoje stanowisko odnośnie braku udokumentowania stażu pracy w warunkach szczególnych. Dodatkowo stwierdził, że ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999r. nie udowodnił okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego 25 lat. Jako udowodniony organ rentowy uznał staż pracy

wynoszący 24 lata, 7 miesięcy i 8 dni (decyzja ZUS z dnia 9 lipca 2018r., nienumerowana karta, tom II a.r.). J. M. odwołał się również od wskazanej decyzji (odwołanie z dnia 9 sierpnia 2018r., k. 3 – 8 akt VII U 1042/18).

Wskazany stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego, które korespondowały ze sobą. Co istotne, strony, w tym organ rentowy, nie kwestionowały ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem zostały one ocenione jako wiarygodne, a okoliczności wynikające z dokumentów zostały przyjęte jako podstawa ustaleń faktycznych.

Sąd oddalił wnioski ubezpieczonego o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków E. K., S. R., W. S. i B. S., ponieważ ww. świadkowie mieli zeznawać na okoliczność wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach, a okoliczność ta - wobec braku spełnienia warunku ogólnego stażu pracy – pozostawała bez wpływu na rozstrzygnięcie jakie Sąd mógł wydać w rozpatrywanej sprawie. Co przy tym istotne, pełnomocnik J. M. nie kwestionował faktu nie legitymowania się przez ubezpieczonego 25-letnim stażem pracy, a więc braku spełnienia przesłanki z art. 184 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Negował jedynie uprawnienie organu rentowego do zmiany decyzji z 9 maja 2018r. w zakresie niezaskarżonym odwołaniem. Z tego względu prowadzenie postępowania dowodowego odnośnie wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach było niecelowe. Przedmiotem postępowania dowodowego są tylko fakty mające istotne znaczenie dla merytorycznej oceny dochodzonego roszczenia, a zatem domaganie się przez stronę odwołującą przeprowadzenia dowodów na inne okoliczności, nie może być uwzględnione przez Sąd orzekający, ponieważ prowadziłoby do przewlekłości postępowania sądowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania J. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 9 maja 2018r., znak: (...) oraz od decyzji z 9 lipca 2018r., znak: (...) jako niezasadne podlegały oddaleniu.

Tytułem wstępu należy podkreślić, że organ rentowy po wydaniu zaskarżonej decyzji z dnia 9 maja 2018r. wydał kolejną decyzję odmowną w dniu 9 lipca 2018r., którą potraktował jako decyzję zmieniającą, dążąc tym samym do wyeliminowania z obrotu zaskarżonej decyzji z dnia 9 maja 2018r. Tego rodzaju praktyka organu rentowego, który w miejsce jednej decyzji odmownej wydaje inną odmowną i tę drugą decyzję traktuje jako decyzję zamienną - jest wadliwa. W świetle art. 477¹³ § 1 k.p.c. tylko zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji lub orzeczenia nie ma wpływu na bieg sprawy. Inaczej mówiąc, decyzja zamienna to taka decyzja, w której organ rentowy, np. w miejsce odmowy przyznania świadczenia, wydaje nową decyzję świadczenie to przyznające, albo w miejsce decyzji odmawiającej przeliczenia i podwyższenia świadczenia, wydaje decyzję o ustaleniu świadczenia w wyższej wysokości niż dotychczas. Nie jest natomiast decyzją zamienną decyzja, która w istocie zmienia jedynie część ustaleń faktycznych stanowiących podstawę wydania decyzji pierwotnej, jeżeli zmiana tych ustaleń nie ma wpływu na nabycie prawa do świadczenia. W związku z tym Sąd - uwzględniając wskazane argumenty i wolę J. M. – rozpoznał odwołania od obu decyzji wydanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w sprawie dotyczącej prawa ubezpieczonego do wcześniejszej emerytury.

Przechodząc do merytorycznych rozważań wskazać należy, że przepis art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2018r., poz. 1270), zwanej ustawą emerytalną, wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn, oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy.

Z kolei ust. 2 wskazanego przepisu przewiduje, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przy określaniu prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie ma żadnej swobody. Prace te ściśle i jasno określone są w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Na wykazach prac zawartych we wskazanym rozporządzeniu, nie kończą się jednak ograniczenia dotyczące uprawnień z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dodatkowo, zgodnie z powołanym rozporządzeniem, aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien:

1. posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia),
2. wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia, oraz
3. osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia) oraz być zatrudnionym przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach bądź w szczególnym charakterze (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia).

W myśl stanowiska wyrażonego w orzecznictwie, warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury muszą być spełnione łącznie w chwili wydania decyzji przez organ rentowy. W postępowaniu odwoławczym od decyzji odmawiającej prawa do tego świadczenia, sąd ubezpieczeń społecznych ocenia legalność decyzji według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydawania (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2006r., I UK 154/05).

W rozpatrywanej sprawie bezsporne było to, że ubezpieczony w dniu (...) ukończył 60 lat i złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w Otwartym Funduszu Emerytalnym na dochody budżetu państwa. Przedmiotem sporu było natomiast spełnienie przez J. M. pozostałych warunków, a więc warunku ogólnego stażu pracy i warunku stażu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy, który w decyzji z dnia 9 maja 2018r. wskazał, że ubezpieczony jedynie nie udowodnił dostatecznie wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych, ostatecznie w decyzji z dnia 9 lipca 2018r. powołał się również na okoliczność, że J. M. posiada 24 lata, 7 miesięcy i 8 dni okresów składkowych i nieskładkowych, zamiast wymaganych 25 lat. Odnosząc się do tej kwestii Sąd zweryfikował dokumentację złożoną przez ubezpieczonego do akt rentowych. Wynika z niej, że ubezpieczony pomagał rodzicom w gospodarstwie rolnym do 30 września 1976r., a więc do momentu rozpoczęcia pracy w zakładzie (...) S.A. (...) z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się, traktując jak okresy składkowe, przypadające przed dniem 1 stycznia 1983r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia. W rozpatrywanej sprawie ubezpieczony pracował w gospodarstwie rolnym rodziców zarówno przed 16 rokiem życia, jak i potem. Jednak rację ma organ rentowy, że do stażu pracy można uwzględnić mu tylko okres takiej pracy przypadający od momentu ukończenia przez niego 16 roku życia, a więc od dnia 26 kwietnia 1974r. Zaliczeniu w świetle cytowanego przepisu nie mógł podlegać natomiast okres od 26 kwietnia 1973r. do 25 kwietnia 1974r. W sumie okres uzupełniający z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym, podlegający zaliczeniu do ogólnego stażu pracy, mógł stanowić więc 2 lata, 5 miesięcy i 5 dni. Oprócz tego okresu należało uwzględnić ubezpieczonemu okres jego zatrudnienia w (...) S.A. trwający od 1 października 1976r. do 31 grudnia 1998r. Zgodnie ze świadectwem pracy z 31 maja 2010r. (k. 23 tom I a.r.) w ww. okresie zatrudnienia J. M. miał jedynie 6 dni okresów nieskładkowych. W sumie okres składkowy na dzień 1 stycznia 1999r. wyniósł więc 22 lata, 1 miesiąc i 27 dni, a okres nieskładkowy – 6 dni. Po doliczeniu do tych okresów pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, czyli 2 lat, 5 miesięcy i 5 dni, łącznie wynoszą one 24 lata, 7 miesięcy i 8 dni. To oznacza zatem, że J. M. – tak jak wskazał organ rentowy – nie spełnia wymogu, na jaki wskazują cytowane wcześniej przepisy, tj. nie legitymuje się 25 letnim okresem składkowym i nieskładkowym. Jak było wskazywane,

pełnomocnik ubezpieczonego tego nie kwestionował, argumentował natomiast, że zmiana przez organ rentowy ustaleń w zakresie ogólnego stażu pracy dokonana decyzją z 9 lipca 2018r. była niedopuszczalna. W kontekście tego zarzutu, za poglądem wyrażonym w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2013r. (I UK 555/12, Lex nr 1383249) wskazać należy, że sąd ubezpieczeń, choć nie ustala prawa do świadczeń ab initio, gdyż jego rozstrzygnięcie odnosi się do zaskarżonej decyzji, to samodzielnie oraz we własnym zakresie rozstrzyga wszystkie kwestie związane z prawem lub wysokością świadczenia objętego decyzją (art. 477 § 2, art. 47714 § 2 i art. 477 14a k.p.c.). Przeniesienie sprawy na drogę sądową przez odwołanie się od decyzji organu rentowego nie obejmuje poszczególnych okoliczności mających wpływ na prawo lub wysokość świadczeń z ubezpieczenia społecznego uwzględnionych w decyzji, lecz sporne ustalenie prawa lub wysokości do świadczeń z ubezpieczenia społecznego. W sprawie, w której wniesiono odwołanie od decyzji w przedmiocie odmowy prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przedmiotem sporu wyznaczającym zakres rozpoznania i orzeczenie sądu ubezpieczeń społecznych są wszystkie okoliczności wzięte pod rozważę przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji, a nie np. w sprawie o prawo do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych, poszczególne okresy takiej pracy. Taki zakres rozpoznania sprawy przez sąd pracy i ubezpieczeń społecznych wskazany został w doktrynie przez podkreślenie obowiązku wszechstronnego rozważenia przez sąd żądań zgłoszonych w odwołaniu. Podniesiono, że gdy ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie mu określonego świadczenia bez określenia jego rodzaju bądź aktu lub podstawy prawnej uzasadniającej jego żądanie, np. ogólnie wniosek o rentę inwalidzką, to organ rentowy, a następnie sąd są zobligowane rozpoznać zgłoszone żądanie na podstawie okoliczności faktycznych kreujących dochodzone świadczenie bez względu na jego rodzaj lub podstawę prawną nabycia uprawnień. Przyjmuje się również, że kompetencją sądu ubezpieczeń społecznych jest załatwienie co do istoty sprawy wywołanej wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego. Chodzi o ocenę decyzji, w której sąd powinien sformułować - na podstawie stosowanego prawa materialnego - swoje stanowisko co do spełnienia przesłanek prawa do świadczenia. Sąd ubezpieczeń społecznych ma więc obowiązek ustalenia wszystkich warunków konkretnego prawa do świadczenia, nawet wówczas, gdy organ rentowy w decyzji negatywnie ocenił tylko niektóre z nich, bez rozpoznania pozostałych. Z istoty praw do świadczeń z zakresu ubezpieczeń społecznych, które wymagają spełnienia ustawowych imperatywnych przesłanek ich nabycia wynika, że odpowiada prawu orzeczenie sądowe o braku przesłanek kreujących z mocy ustawy prawo do dochodzonego świadczenia, których istnienia wcześniej nie zakwestionował organ rentowy i odwrotnie nie byłoby trafnym orzeczenie sądowe przyznające prawo do świadczenia z zakresu ubezpieczeń społecznych osobie, która nie spełnia ustawowych przesłanek warunkujących jego nabycie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2008r., II UK 104/08, Lex nr 658183, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2002r., II UKN 788/00, OSNP 2003/23/575, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2002r., II UKN 42/01, OSNP 2003/22/551, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2004r., I UK 15/04, OSNP 2005/1/161, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2006r., I UK 195/05, OSNP 2007/3-4/55, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 26 maja 2015r., III AUa 1485/14).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpatrywanej sprawy podkreślić należy, że choć ZUS przy obliczaniu stażu pracy ubezpieczonego w decyzji z 9 maja 2018r., uwzględnił okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 26 kwietnia 1973r. do dnia 30 września 1976r., to nie było to dla Sądu wiążące. Rolą Sądu w tej sprawie jest bowiem analiza, czy J. M. spełnia przesłanki do uzyskania prawa do emerytury. Wobec powyższego Sąd zobligowany był wziąć pod uwagę wszelkie okoliczności, które stanowią o tym prawie, również te, które nie są przedmiotem zaskarżenia. Sąd ubezpieczeń społecznych, przyznając prawo do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, jest bowiem zobowiązany do samodzielnej weryfikacji przesłanek do uzyskania tego prawa. Obowiązek weryfikacji przesłanek do prawa do świadczenia istnieje także w sytuacji, gdy organ rentowy popełnił błąd nawet w kwestii, która nie była wcześniej przedmiotem sporu (wyrok Sądu Najwyższego z 20 maja 2014r., I UK 421/13 i wyrok Sądu Najwyższego z 6 grudnia 2016r., II UK 445/15). Konkludując, Sąd badając przesłanki warunkujące prawo ubezpieczonego do wcześniejszej emerytury nie był związany ustaleniami poczynionymi przez organ rentowy zarówno w decyzji z 9 maja 2018r. jak i w decyzji z dnia 9 lipca 2018r.

Ustalenia Sądu w zakresie ogólnego stażu pracy J. M., które zostały przedstawione, potwierdzają, że J. M. nie spełnił przesłanki do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury, tj. nie udowodnił 25 letniego okresu składkowego

i nieskładkowego. W związku z tym postępowanie dowodowe dotyczące pracy w warunkach szczególnych było bezprzedmiotowe. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 24 lutego 2016r. (III AUa 476/15), brak spełnienia jednej przesłanki zwalnia sąd od rozpatrywania pozostałych warunków przysługiwania prawa do świadczenia, ponieważ w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych sąd orzeka o prawie do konkretnego świadczenia (w tym wypadku o prawie do emerytury), a nie o poszczególnych przesłankach ich przysługiwania. To oznacza, że sąd oddala odwołanie w przypadku niespełnienia chociażby jednego warunku przyznania świadczenia i nie bada, czy inne warunki zostały spełnione. Podobne stanowisko wyraził również Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 6 grudnia 2013r. (III AUa 524/13), w którym jednoznacznie wskazał, że sąd ubezpieczeń rozpoznający odwołanie od decyzji organu rentowego odmawiającej prawa do świadczenia rozstrzyga o prawie do konkretnego świadczenia, nie zaś o poszczególnych elementach składających się na to świadczenie.

Podsumowując, skoro J. M. na dzień 1 stycznia 1999r. nie legitymuje się 25 letnim okresem składkowym i nieskładkowym, to odwołania jako bezzasadne podlegały oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ubezpieczonego.